

De visita al castell de Montesquiú

Aquell dia fèiem tard a tot. Poc va faltar perquè no ens deixessin entrar al recinte. Passejant pels jardins, a l'arribar-hi, vaig reconèixer la porta d'entrada al castell. Potser tornava a tenir "lucinacions"? Se'ns va apropar un guia i ens va avisar que ens mantinguéssim agrupats; que el seguíssim i que ningú no marxés pel seu compte a recórrer les dependències.

—Que ningú se separi de mi, que no deixi el grup, no sigui el cas que tinguem un altre ensurt.

Seguidament es va posar a explicar els elements arquitectònics de la façana; anècdotes per aquí, suposicions per allà... Jo, amb la basca que arrossegava aquell dia, aviat vaig perdre el fil. Sentia estar en un lloc ja presenciat; però no vaig fer-ne cas: altres vegades, en situacions diferents, m'hi havia trobat, amb aquest pressentiment i, tanmateix, no havia tastat cap tipus de bolet. Però, de cop, unes paraules em van treure de les meves cavil·lacions:

—...l'aigua de la pluja que cau a la teulada baixa per un tub encastat a la paret i va a parar a una cisterna que hi ha ací, sota els nostres peus. La gent que vivia al castell la'n treia amb una galleda que abocaven aquí —deia assenyalant una pica tallada en pedra— per omplir els cànirs, les gerres o el que fos.

"Vatua, l'aljub d'on sortia l'aigua que relliscava per la regata de la paret!" — vaig fer càbales rememorant l'escena nocturna.

A continuació vam passar a l'interior de l'edifici i després d'ensenyar-nos la sala d'entrada, vam baixar al celler. Renoí, era el mateix lloc i amb les mateixes finestres per on s'havien infiltrat els raigs de lluna! Vaig ser tot orelles per tal d'absorbir les paraules que pronunciava el guia. Em vaig assabentar que aquella habitació havia estat una mena de rebost i celler, i que després la van convertir en masmorra. Però jo no vaig quedar satisfet, en volia saber més. Em vaig quedar endarrerit inspeccionant el terra i les parets buscant algun indicatiu. Però no, el terra era de roca; i els murs, construïts amb carreus de pedra, no mostraven cap cavitat.

El guia es va dirigir a mi des de dalt de l'escala de sortida:

—Ep, noi! No et quedis enrera.

—Esperi un moment, si-us-plau! Sap si antigament hi havia una porta en aquesta paret? —li vaig preguntar sense poder-me contenir.

Els altres van quedar esbalaïts per la curiositat i l'interès que de sobte manifestava pels monuments, quan fins aquell moment m'havia mostrat contrari a les visites turístiques.

—He sentit a dir que unes pedres de la paret formaven un arc. Segurament pertanyien a una sortida. Però amb les reformes que s'hi han fet, tot això s'ha canviat perquè les parets siguin uniformes i la sala gaudeixi d'una millor presentació al públic.

Ara m'adonava que a la meva ment hi havia quelcom més consistent que un simple pressentiment o una "lucinació".

Vaig seguir apartat del grup per tal de comprovar si arribava a les meves orelles algun soroll procedent del subsòl que delatés el secret que amagava;

malgrat tot, el guia no em treia la vista del damunt i em vigilava inquiet, com si sospités en mi intencions ocultes.

Els pisos alts van deixar d'interessar-me, entre d'altres raons, perquè ja els coneixia. Així que em vaig ajuntar amb els altres nens i nenes que se sentien defraudats perquè les seves fantasies els havien fet crear falses expectatives, i vam començar a armar gresca.

En acabar la visita, el guarda, que esperava a la sortida, ens va preguntar si ja hi érem tots, ja que constituïem l'últim grup de turistes. El meu cosí, innocentment, contestà:

–No, falta la meva tieta.

El guarda s'alarmà i envià un guia a la recerca de la meva mare.

–Disculpi'l vostè; la seva tieta no ha vingut, s'ha quedat a la casa. Ja hi som tots –es precipità a aclarir el meu tiet Joan, veient la preocupació reflectida en el rostre de l'home.

–Perdoneu que m'hagi espantat, però es que aquest matí hem hagut de cridar la policia perquè ha aparegut forçada la porta de fora.

–Hauran estat els lladres –digué el meu tiet Andreu, fent-se el set-ciències.

–No. Diuen els mossos d'esquadra que la porta ha estat forçada des de l'interior i, com que no ha desaparegut res, suposen que alguna persona va quedar tancada ahir, per descuit –afegí el guarda.

Vaig notar que m'enrojolava al sentir-me protagonista de tal acció vandàlica. Ja no em quedava cap dubte: eren massa coincidències. A punt vaig estar de demanar al guarda si hi havien trobat un parell de sabatilles, però la por a delatar-me em va fer emmudir.

Ja era igual que els adults em creguessin o no: aquell seria el meu secret. De tornada a la casa vam passejar distesos, fruint del paisatge tardorenc i aspirant un aire carregat d'olors boscanes. Els nens afectats se'n recuperaven més ràpidament que els grans i celebràvem plegats el desenclaustrament, igual que fèiem quan acabaven les classes: fent xerinola.

Mentre érem fora, la meva mare va preparar el dinar i va llançar els bolets, que ja estaven confitats en pots per si en contenien de metzinosos, i va deixar els rovellons, que eren els més coneguts, per tal d'assegurar-se de no patir una altra intoxicació col·lectiva.

Després de dinar, vam fer els farcells, carregàrem els trastos als cotxes i vam reposar una estona asseguts en els pedrissos junt a la fatxada.

Davant la llum càlida d'un Sol baix, crepuscular, que penetrava entre els arbres inundant d'un fulgor auri els boscos i estirant fins al límit l'elàstica ombra dels troncs, somiava absort evocant el seguici d'ombres xineses que en la nit anterior va desfil·lar allà, pel camí que presenciava ara davant meu. Per als altres, aquella no havia estat una excursió divertida, encara que sí alligonadora. Per a mi, pensava jo, havia estat una experiència mística, una aventura inenarrable, quelcom que jo hauria d'atresorar sol, que amb ningú podria compartir per més que volgués: semblava massa irreal com per a ser cregut.

Aleshores, va passar lliscant una brisa portadora de nostàlgia, com si fos un ens incorpori que remuntava la vall fent tremolar les consciències. A mena de comiat, els meus llavis van exhalar un sospir que va marxar rera el vent.

El dia següent, diumenge, ja érem a casa nostra. El meu pare va referir a la meva mare la insòlita conducta que jo havia mostrat, el poc endreç, el meu comportament abstret durant la visita al castell i la seva preocupació per si tot això tenia relació amb la ingesta dels fongs o si tan sols estava fent el "canvi" amb l'edat. La mare, per la seva part, va esmentar el somni que jo havia tingut i la força d'aquelles impressions; tanta, que m'havia cregut que el somni era realitat.

Al sentir el relat en boca de la mare, el pare començà a lligar caps i va trobar certa coherència en els canvis del meu caràcter. Va quedar perplex i no sabia com abordar el tema amb mi sense immiscir-se en la meva intimitat. Vaig ser conscient de l'atansament amb delicadesa del meu progenitor i de la seva sensibilitat per a no ferir els meus sentiments, en adonar-me que va començar a tractar-me amb certa indulgència.

D'altra banda, he de dir que aquells "rovellons" van resultar ser, en la majoria dels casos, lleterols o rovellons bords (nom científic: lactarius torminosus, segons un veí expert; ambdues classes de bolets són molt semblants, així i tot els últims són indigestos.

L'hivern següent, cada vegada que anàvem a esquiar a La Molina, a la tornada, el meu pare detenia el cotxe quan passàvem pel poble de Montesquiú i, amb el pretext de convidar-nos, entràvem en un bar; ell entaulava conversació amb els parroquians i, fent marrada, sempre conduïa la conversa al mateix tema: el castell del poble. D'aquesta manera s'assabentà de la llegenda de la dona que es va llençar des dels merlets i d'altres facècies.

Un dia que érem tots dos a la barra per a tragar les consumicions fins a les taules que ocupaven familiars i amics, vam sentir parlar a un grup d'homes comentant entre ells que quan eren joves s'havien endinsat per una esquerda que hi ha a les roques per sobre de la Font de la Codineta, en direcció al castell. Un d'ells informà que l'última vegada que visità la gruta va poder comprovar que s'havia fet més estreta; que abans, quan era un vailet, podia penetrar uns quants metres a dins. Els altres tertulians es mofaven d'ell imputant aquella impossibilitat al fet que s'havia engreixat. El meu pare, que estava a l'aguait, va ficar cullerada interessant-se pel tema.

—Digui-li vostè, ja que també va ser-hi... —demanà un de la tertúlia palpejant l'espatlla a un homenet d'avançada edat que dormisquejava davant d'una estufa de llenya, d'esquena al grup, amb una orella en la conversa i traient fum a cada pipada per sobre el seu caparràs glabre. El vellet, al requeriment, es va girar amb parsimònia sobre el seient de la cadira fins a quedar-se de costat amb el colze sobre el respall i, col·locant el cap de gairell, hi va deixar veure una cara afable, amb unes galtes molsudes i uns ulls petitons, clars i eixerits.

Traient-se la pipa de la boca, va esbossar un somriure i parlà amb l'autoritat pròpia d'una persona il·lustrada, mentre aguantava la cachimba entre els palmells de les mans per retenir-hi la mica d'escalfor que desprenia la cassoleta.

—Sí, home. L'esquerda es diu El Forat dels Encantats; és a prop d'aquí, a l'altra banda del riu. Encara em recordo de quan jo era petit i hi entrava... —recolzà la galta sobre la mà del braç que tenia repenjat, deixant anar la

seva mirada menuda a un lloc remot més enllà de les ampolles que omplien l'expositor de la paret, rera la barra, i, després d'una pausa, va afegir dirigint-se a la concurrència com si acabés de rescatar un record que ja havia donat per perdut—: Un marrec, amb qui solia ficar-m'hi, s'hi va trobar dos punyals àrabs, d'aquests que són corbats i estan dins d'una funda —va assegurar sense abandonar aquell posat somiador.

Al sentir aquelles paraules, de la satisfacció, em va fer un tomb el cor, i instintivament vaig dirigir els ulls vers al meu pare. Ell, que ja em mirava furtivament, em va correspondre amb un somriure.

Agost 97

José Antonio Molina Moreno: Una nit màgica, dins Contes del bisaura i el brogit de l'Urubamba. EmboscallEditorial, 2000 – versió electrònica